

3D Parsha: A Multidimensional Approach to the Topics You Thought You Knew

What Does Mitzrayim Have to Do With Chanukah?

Mrs. Emma Katz, NILI Director

ברכת המזון, ברכת הארץ

על הנסים ועל הפרקון ועל הגבורות ועל התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

לחנוכה—בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם מתורתך ולהעבירם מחקי רצונך ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם רבת את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקון כהיום הזה ואחר כך באו בניך לדביר ביתך ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך וקבעו שמונת ימי חנכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול.

בראשית מ"א:ט"ו-כ"ד

ויאמר פרעה אלי יוסף חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי עליך לאמר תשמע חלום לפתר אתו: ויען יוסף את פרעה לאמר בלעדי אלהים יענה את שלום פרעה: וידבר פרעה אלי יוסף בחלמי הנני עמד על שפת היאר: והנה מן היאר עלת שבע פרות בריאות בשר ויפת תאר ותרעינה באחו: והנה שבע פרות אחרות עלות אחריהן דלות ורעות תאר מאד ורקות בשר לאראיתי כהנה בכל ארץ מצרים לרע: ותאללנה הפרות הרקות והרעות את שבע הפרות הראשונות הבריות: ותבאנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהו רע כאשר בתחלה ואיקץ: וארא בחלמי והנה שבע שבילים עלת בקנה אחד מלאת וטבות: והנה שבע שבילים צנמות דקות שדפות קדים צמחות אחריהם: ותבלען השבילים הדקות את שבע השבילים הטבות ואמר אל החרטמים ואין מגיד לי:

And Pharaoh said to Joseph, "I have had a dream, but no one can interpret it. Now I have heard it said of you that for you to hear a dream is to tell its meaning." Joseph answered Pharaoh, saying, "Not! God will see to Pharaoh's welfare." Then Pharaoh said to Joseph, "In my dream, I was standing on the bank of the Nile, when out of the Nile came up seven sturdy and well-formed cows and grazed in the reed grass. Presently there followed them seven other cows, scrawny, ill-formed, and emaciated—never had I seen their likes for ugliness in all the land of Egypt! And the seven lean and ugly cows ate up the first seven cows, the sturdy ones; but when they had consumed them, one could not tell that they had consumed them, for they looked just as bad as before. And I awoke. In my other dream, I saw seven ears of grain, full and healthy, growing on a single stalk; but right behind them

sprouted seven ears, shriveled, thin, and scorched by the east wind. And the thin ears swallowed the seven healthy ears. I have told my magician-priests, but none has an explanation for me.”

בראשית מ"א:ל"א

(ל) וְקִמּוּ שִׁבְעַת שָׁנֵי רָעַב אַחֲרֵיהֶן וְנִשְׁכַּח כָּל-הַשְּׁבַע בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכֻלָּה הָרָעַב אֶת-הָאָרֶץ: (לא) וְלֹא-יֻדַע הַשְּׁבַע בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הָרָעַב הַהוּא אַחֲרֵי-כֵן כִּי-כִבְדָהּ הוּא מְאֹד:

30 And seven years of famine will arise after them and all the plenty will be forgotten in the land of Egypt, and the famine will ravage the land, 31 and you will not be able to tell there was plenty in the land because of that famine afterward, for it will be very grave.

בראשית מ"א:ל"ו

(לו) וְהָיָה הָאֵכָל לְפָקֶדוֹן לְאֶרֶץ לְשִׁבְעַת שָׁנֵי הָרָעַב אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְלֹא-תִכָּרַת הָאָרֶץ בְּרָעַב:

And the food will be a reserve for the land for the seven years of famine which will be in the land of Egypt, that the land may not perish in the famine.

בראשית רבה פ"ט:א

וְהָיָה מִקֵּץ שְׁנַתַּיִם יָמִים (בראשית מא, א), (איוב כח, ג): קֵץ שָׁם לַחֲשָׁה, זָמַן נָתַן לְעוֹלָם כַּמָּה שָׁנִים יַעֲשֶׂה בְּאֶפְלָה, וּמֵאֵי טַעַם קֵץ שָׁם לַחֲשָׁה, שֶׁכָּל זָמַן שִׁיֵּצֵר הָרַע בְּעוֹלָם אֶפְלָ וְצַלְמוֹת בְּעוֹלָם, דְּכַתִּיב (איוב כח, ג): אָבֵן אֶפְלָ וְצַלְמוֹת, נִעְקָר יֵצֵר הָרַע מִן הָעוֹלָם, אֵין אֶפְלָ וְצַלְמוֹת בְּעוֹלָם. דְּבַר אַחֵר, קֵץ שָׁם לַחֲשָׁה, זָמַן נָתַן לְיוֹסֵף כַּמָּה שָׁנִים יַעֲשֶׂה בְּאֶפְלָה בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ הַקֵּץ חָלַם פְּרַעֲהַ חִלּוֹם.

סדר הדלקת נרות חנוכה, מעוז צור

חֲשׂוֹף זְרוּעַ קִדְשָׁךְ וְקִרְבַּת קֵץ הַיְשׁוּעָה. נִקְּם נִקְמַת דָּם עֲבָדֶיךָ מֵאֵמֶה הַרְשָׁעָה. כִּי אַרְכָּה לָנוּ הַשָּׁעָה וְאֵין קֵץ לַיְמֵי הָרָעָה. דַּחָה אֲדַמּוֹן בְּצַל צַלְמוֹן, הַקָּם לָנוּ רוּעָה שְׁבַעָה.

Bare Your holy arm and hasten the End of salvation – Avenge the vengeance of Your servants' blood from the wicked nation. For the time has delayed and there is no end to the days of evil, Push away the Red One in the lowest shadow and establish for us the seven shepherds.

בראשית ב':ב

(ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְכֹל-מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה:

(2) And on the seventh day God finished His work which He had made; and He rested on the seventh day from all His work which He had made.

זכריה ד:ב-ג

וַיֹּאמֶר אֵלַי מֶה אַתָּה רֹאֶה (וַיֹּאמֶר) [וַאֲמַר] רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלֵה וְגִלָּה עַל-רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נְרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה
וְשִׁבְעָה מוֹצְקוֹת לְנֵרוֹת אֲשֶׁר עַל-רֹאשָׁהּ: וְשָׁנַיִם זֵיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִיְמִין הַגִּלָּה וְאֶחָד עַל-שְׂמאלָהּ:

He said to me, “What do you see?” And I answered, “I see a lampstand all of gold, with a bowl above it. The lamps on it are seven in number, and the ^aEmendation yields “bowl above it has.” lamps above it have^a seven pipes; and by it are two olive trees, one on the right of the bowl and one on its left.”